
Yıldız Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi

(2017) Cilt 01, Sayı 01, s. 01-13

Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Yönetmeliği Değişikliklerinin Kazanılmış Haklara Etkisi Yönünden İncelenmesi

Sema AYDIN*

Hasan Ali KAPLAN**

Özet

Bu çalışmada, yeni Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Yönetmeliği kazanılmış haklara etkisi açısından incelenmektedir. Çalışmada, yönetmeliğin tamamının incelenmesi amaçlanmayıp belirli bazı hükümleri, özellikle de geçiş hükümlerinin yönetmeliğin yürürlüğe girdiği sırada öğrencilik statüsüne sahip olan kişiler üzerindeki etkisi değerlendirilmektedir.

Anahtar Kelimeler

Lisansüstü Eğitim ve Öğretim
Yönetmeliği
Kazanılmış Hak
Hukuki Güvenlik

Makale Hakkında

Gönderim Tarihi: 05.04.2017

Kabul Tarihi: 09.05.2017

Elektronik Yayın Tarihi: 16.05.2017

The Examination of the Regulation on Graduate Education in Terms of Its Impact on Earned Rights

Abstract

In this paper, we examine Higher Education Council's new Regulation on Graduate Education in terms of its impact on earned rights. Rather than examining the entire regulation, we evaluate the impact of some provisions, especially transitional ones, on those who held student status by the time the regulation came into effect.

Keywords

Regulation on Graduate Education
Earned Rights
Legal Security

About Article

Sending Date: 05.04.2017

Acceptance Date: 09.05.2017

Electronic Issue Date: 16.05.2017

* Yrd. Doç. Dr., YTÜ İİBF İşletme Bölümü Ticaret Hukuku ABD

** Dr., YTÜ İİBF İşletme Bölümü Ticaret Hukuku ABD

GİRİŞ

Toplumsal ihtiyaçların zamanla değişmesi, yazılı hukuk kurallarının da değiştirilmesi gerekliliğini ortaya çıkarmaktadır. Hayatın dinamik etkisi, hukuk kuralların da bu dinamizme uygun olmasını ve gerektiğinde değişiklik yapılmasını zorunlu kılmaktadır. Bu bağlamda kanun, tüzük, yönetmelik gibi yazılı hukuk kurallarında günün değişen koşullarına ve ihtiyaçlarına uygun kimi değişiklikler yapılması kaçınılmazdır.

Bilindiği üzere, Yükseköğretim Kurulu tarafından hazırlanan yeni Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Yönetmeliği (RG, 20.4.2016, 29690) 2016 yılında yürürlüğe konulmuştur (Yönetmeliğin “yasallık ilkesi”ne uygunluğu ile ilgili sorunlar için bkz. Yılmaz, 2016, s. 505 vd.). Böylece, 1996 tarihli Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Yönetmeliği (RG, 1.7.1996, 22683) yürürlükten kaldırılmıştır. 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu (RG, 6.11.1981, 17506) m. 44/c’de, lisansüstü eğitim usul ve esasları ile öğrenim sürelerinin Yükseköğretim Kurulu tarafından çıkarılacak bir yönetmelikle düzenleneceği hüküm altına alınmaktadır. Yükseköğretim Kurulu tarafından hazırlanan Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Yönetmeliği, “çerçeve Yönetmelik” niteliğinde olup, her bir üniversite kendi lisansüstü eğitim-öğretim yönetmeliğini, belirtilen “çerçeve”ye aykırı olmadan çıkarılabilecektir. Bu bağlamda, Yükseköğretim Kurulu tarafından hazırlanan yeni Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Yönetmeliği’nin Nisan 2016’da yürürlüğe girmesiyle, bu yönetmeliğe uyum sağlanması amacıyla üniversitelerimiz de kendi yönetmeliklerinde değişikliğe gitmektedir. Yüksek lisans (tezli ve tezsiz), doktora ve sanatta yeterlilik programlarından oluşan lisansüstü eğitim ve öğretimi düzenleyen yönetmeliklerde yapılan bu değişikliklerin öğrenciler üzerindeki etkisinin tartışılması kaçınılmazdır. Nitekim; Yükseköğretim Kurulu tarafından hazırlanan çerçeve yönetmelik hükümleri incelendiğinde, lisansüstü öğretime azami süre getirilmesi, azami süreler içinde programın tamamlanamaması halinde ilişik kesme yaptırımının uygulanması, lisansüstü eğitimde öngörülen zorunlu derslere yer verilmesi, özel öğrencilik ya da bilimsel hazırlık öğrencilerine ilişkin yeni düzenlemeler, lisansüstü öğrencilik haklarını, başvuru, kayıt ve programa kabulü ilgilendiren ve eski düzenlemelere göre farklılık taşıyan pek çok düzenlemeye yer verildiği görülmektedir. Elbette bu kadar değişiklik, lisansüstü öğrenciler ile bağlı oldukları kurum arasında yeni düzenlemelerin hangi öğrencilere uygulanacağı, hangi andan itibaren uygulanacağı, mevcut değişiklikten önce öğrencilik statüsüne girenlerin nasıl etkileneceği yönünde pek çok tartışmayı da beraberinde getirmektedir.

Yukarıda da değinildiği üzere toplumsal ihtiyaçlar gerektirdikçe yazılı hukuk kuralları değişebilmektedir. Kamu idareleri de, kendi görev alanlarını ilgilendiren konularda yönetmelik çıkarma yetkisine sahip oldukları gibi, bunları günün koşullarına, mevzuata ve kamu hizmetinin özelliklerine göre yeniden düzenleme ve değiştirme yetkisine de sahiptirler. Ancak, hukuk kurallarındaki değişikliklerin ne şekilde uygulanacağı önemlidir. Bu çerçevede, hukuk kurallarındaki değişikliklerin geleceğe dönük uygulanması temel bir ilkedir. Ancak, bu temel ilkenin yorumlanması ve uygulanmasında hukuki güvenlik ve kazanılmış hak olgusunun korunması önemlidir. Bu çerçevede, çalışmamızda öncelikle hukuki güvenlik ve kazanılmış hak kavramları açıklanmaya çalışılacak ardından yeni Lisansüstü Eğitim Öğretim Yönetmeliğinde yapılan değişikliklerin öğrenciler üzerindeki etkisi incelenmeye çalışılacaktır. Hukuk kurallarında bir değişiklik gerçekleşmeden, yargı organlarının verdiği kararlar çerçevesinde yargılama hukukunda usulü kazanılmış hak kavramı da söz konusu olmaktadır. Ancak, bu kavram çalışmamızın kapsamı dışındadır (Usulü kazanılmış hak ile ilgili ayrıntılı

bilgi için bkz. Kaplan, 2008; Öztürk, 2008). Ayrıca, genel düzenleyici işlemler yanında Anayasa Mahkemesi'nce verilen iptal kararlarının da geriye yürümeyeceği temel bir esastır (Ayrıntılı bilgi için bkz. Babayiğit, 2016, s. 190 vd.).

HUKUKİ GÜVENLİK VE KAZANILMIŞ HAK KAVRAMI

Genel Olarak

Hukuk kurallarının zaman içerisinde çeşitli ihtiyaçlarla değiştirilmesi beraberinde bazı soru ve sorunları getirmektedir. Bunlardan en önemlisi, hukuk kuralının değiştirildiği tarihten önce gerçekleşmiş, tamamlanmış işlemlerin akibetidir. Burada kuralın değiştirildiği anda var olan hukuki durumun korunması, özellikle o anda tamamlanmış işlemlerin geçerliğinin zarar görmemesi temel bir ilke olarak ortaya çıkmaktadır. Hukuk kurallarında değişiklik yapılırken bu değişikliklerin geçmişte tamamlanmış işlem ve/veya kazanılmış haklara geriye dönük olarak uygulanması hukuki güvenliğin zarar görmesine neden olabilir (Altundiş, 2008, s. 61; Karakoç, 2011, s. 1004; Çoban Atik, 2013, s. 17).

Hukuki Güvenlik ve Geriye Yürümezlik İlkesi

Hukuki güvenlik ilkesi, hukuk kurallarında sık sık değişiklikler yapılarak hukuki istikrar ve belirginliği yok eden kurallar öngörülmemesi, özellikle geriye yürütülen kurallarla kazanılmış haklara dokunulmamasını, bireylerin temel hak ve özgürlüklerinin güvence altına almasını ifade eder (Altundiş, 2008, s. 61).

Bazı ülkelerin anayasalarında geriye yürümezlik ilkesi yalnızca ceza öngören hukuk kuralları için değil, bütün hukuki düzenlemeler için açıkça öngörülmüştür (Ülke örnekleri için bkz. Altundiş, 2008, s. 64). Ülkemize bakıldığında ise; kimsenin, işlendiği zaman yürürlükte bulunan kanunun suç saymadığı bir fiilden dolayı cezalandırılmayacağı ve kimseye suçu işlediği zaman kanunda o suç için konulmuş olan cezadan daha ağır bir ceza verilemeyeceği (Ayrıntılı bilgi için bkz. Aygün Eşitli, 2013, s. 238-240), Anayasal bir kural olarak kabul edilmiştir (Anayasa (RG, 9.11.1982, 17863), m. 38/1). Türk hukukunda, ceza hukuku dışındaki düzenlemelerde, geriye yürümezlik ilkesinin kabul edildiği anayasal bir kural bulunmama ile birlikte, bu ilkenin ceza hukuku haricinde de anayasal nitelik taşıdığı genel kabul görmektedir; ancak ceza normu dışındaki düzenlemelerde geriye yürümezlik katı bir kural değil, bir ilke niteliğindedir (Altundiş, 2008, s. 65; Sözer, 2013, s. 2482).

Geriye yürümezlik konusunda temel bir ayrım gerçek (dar) anlamda geriye yürüme ve gerçek olmayan (geniş) anlamda geriye yürümedir. Gerçek anlamda geriye yürümede; yürürlüğe giren yeni kural sonuçlarını ve etkilerini, yürürlük tarihinden önce tamamlanmış hukuki ilişki ve olaylara karşı da göstermekte, başka bir anlatımla, yeni kural hukuken tamamlanmış işlemlere de olaya etki eder tarzda ikinci kez uygulanmaktadır (Altundiş, 2008, s. 66; Yılmaz, 2016, s. 521, dn. 111). Bu anlamda gerçek geriye yürümede kazanılmış hakların ihlal edildiği tartışmasızdır. Yeni kuralın, eski kural yürürlükte iken başlamış ancak henüz tamamlanmamış hukuki işlem, durum ve olaylara, yürürlük tarihinden itibaren uygulanması geniş anlamda geriye yürüme veya gerçek olmayan geriye yürümedir; geniş anlamda geriye yürümede yürürlüğe yeni giren kural, henüz tamamlanmamış olaylara derhal uygulanır (Altundiş, 2008, s. 65; Yılmaz, 2016, s. 521, dn. 111).

Anayasa Mahkemesi'nin (AYM) bir kararında (AYM, 12.12.1989, 1989/11 E., 1989/48 K., RG, 22.1.1990, 20410) hukuk güvenliğinden şu şekilde söz edilmektedir; "Anayasa'nın 2. maddesi, Türkiye Cumhuriyetinin nitelikleri arasında 'Hukuk devleti' ilkesine de yer vermiştir. Hukuk devleti, Devletin bütün faaliyetlerinde hukukun egemen olduğu devlettir. Bu tür Devlette de 'hukuk güvenliği'ni sağlayan bir düzenin kurulması esastır. Devlet, görevlerini yerine getirirken, 'Hukuk devleti' niteliğini yitirmemeli, hukukun uygar ülkelerinde kabul edilen temel ilkelerini sürekli göz önünde tutmalıdır. Böyle bir düzende, 'Devlete güven' ilkesi vazgeçilmez temel öğelerdendir. Devlete güven, hukuk devletinin sağlamak istediği huzurlu ve istikrarlı bir ortamın sonucu olarak ortaya çıkar". Aynı kararda kazanılmış hak kavramına ilişkin ise şu tespitler yapılmaktadır; "Temelde asli bir yetkiye dayanılarak yürürlüğe konulan yasa ile bağlı bir yetkiyle çıkarılan tüzük, yönetmelik, kararname gibi yürütmenin genel düzenleyici işlemlerini içeren kural işlemler, nesnel ve genel hukuksal durumlar yaratırken düzenledikleri konularda statü oluştururlar. Kişilerin bu statülere alınmaları özel ve kişisel bir işlemle (şart işlemle) olanaklıdır. *Nesnel ve genel hukuksal durumun bu şart işlemle özel hukuksal duruma dönüşmesi kazanılmış hak yönünden yeterli değildir.* Nitekim bir kişinin memur ya da emeklilik statüsüne sokulması, bu statüde hiç bir halde değişiklik yapılmayacağı anlamına gelmez. *Kural işlemler her zaman değiştirilebilir ya da yargı organları tarafından Anayasa'ya veya yasaya aykırı görülerek iptal edilebilir.* Kural işlemin değişmesi ya da ortadan kaldırılması, ona bağlı kişi ile ilgili şart işlemi de etkiler. Bu durumda ilerisi için kazanılmış haktan söz edilemez. Ancak kişi, yeni kural tasarrufa göre oluşan statüde yerini alır. *Kazanılmış hak, kişinin bulunduğu statüden doğan (maaş gibi), tahakkuk etmiş ve kendisi yönünden kesinleşmiş, kişisel alacak niteliğine dönüşmüş haklar için söz konusudur".*

O halde Eğitim Öğretim Yönetmelikleri gibi düzenleyici işlemlerle öğrencilik statüsü oluşturulur, öğrencilerin bu statüye alınmaları bu statüde hiçbir değişiklik yapılamayacağı anlamına gelmez ve AYM kararında belirtildiği gibi her zaman değiştirilebilir. Ancak, bu değişiklikleri yaparken kazanılmış hakların korunması önem taşır. Kazanılmış haklara saygı ilkesi, hukuk devletinde bulunması ve uyulması gereken mutlak bir zorunluluk; devlet organları için de bir yükümlülüktür (Altundış, 2008, Hukuki Güvenlik İlkesi, s. 84). Her ne kadar, kazanılmış hak kavramının özel hukuka ait bir kavram olduğu, kamu hukuku alanında uygulanamayacağı ve statü hukuku olan idare hukukunda kazanılmış haklara yer olmadığı savunulmakta ise de, belirli bazı koşullarla kazanılmış hakların varlığı idare hukuku alanında da kabul edilmelidir (Çoban Atik, 2013, s. 11-12).

Kazanılmış Hakkın Unsurları

Bir hakkın kazanılmış hak sayılabilmesi ve korumadan yararlanabilmesi için bazı unsurları bünyesinde barındırması gerekmektedir (Altundış, 2008, s. 85; Karakoç, 2011, s. 1005, 1007; Çoban Atik, 2013, s. 14-15; Yılmaz, 2016, s. 513 vd.). Bu unsurlardan ilki; hakkın bireysel bir idari işlemde doğmuş olmasıdır (Bireysel idari işlemler-düzenleyici idari işlemler ayrımı hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. Gözler & Kaplan 2011, s. 159 vd; Yayla, 2010, s. 142 vd.). Genel olarak düzenleyici işlemlerin kazanılmış hak doğurmayacağı kabul edilmektedir. Zira, düzenleyici işlemler genel ve soyut olduğundan, kural olarak bu işlemlerle subjektif hukuki durumlar ortaya çıkmaz. Hatta, bireylerin lehlerine olan düzenleyici işlemin korunması, değiştirilmemesi veya kaldırılmaması konusunda bir kazanılmış hakka sahip olmadığı; bu nedenle örneğin 4 yıllık bir fakültenin idarenin düzenleyici işlemi ile 5 yıla çıkarılması durumunda, bu değişiklik sırasında öğrenci olanların kazanılmış hak iddiasında

bulunamayacakları ifade edilmektedir (Çoban Atik, 2013, s. 26). Başka bir anlatımla, henüz tamamlanmamış, yani hâlen devam etmekte olan bir statüye ilişkin olarak, idarece (bu statü içerisinde önceden “tamamlanan” aşamalara dokunmayacak ve “öngörülebilirliği” zedelemeyecek biçimde) tek yanlı değişiklikler yapılabileceği; bu statü kapsamındakilerin de, kural olarak, söz konusu değişikliklere katlanmak durumunda olduğu vurgulanmaktadır (Yılmaz, 2016, s. 513-514). Örneğin, tamamlanmış bulunan yüksek lisans veya doktora ders aşaması bakımından kazanılmış hak gündeme gelebilecek ve bu durumda, yeni Yönetmelikle, yürürlük tarihinden önce tamamlanan aşamalara dokunulamayacaktır (Yılmaz, 2016, s. 520, dn. 110). Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Yönetmeliği'nin m. 35/5 hükmü gereğince bilimsel araştırma teknikleri ile yayın etiği konularını içeren en az bir ders lisansüstü eğitim sırasında alınması zorunlu dersler arasında sayılmıştır. Yönetmelik değişikliği ile birlikte lisansüstü öğrenciler için bu ders, ders programlarına alınmış ve hangi dönemden itibaren uygulamaya geçirileceği tartışma konusu olmuştur. Ders aşamasını tamamlamış öğrencilere sonradan çıkarılan düzenleme ile yeniden ders alma mecburiyeti getirilmesi kazanılmış hakları zedeleyecektir. Yönetmelik değişikliği gereği alınması zorunlu bu ders, ders aşamasına yeni başlamış ya da ders aşamasını henüz tamamlamamış öğrencilere etki edecek biçimde uygulanmalıdır. Ders aşamasını tamamlayarak yeterlilik ya da tez aşamasına gelmiş öğrencilere, sonradan bu derslerin alınması zorunluluğunun getirilmesi kazanılmış haklar yönünden hukuka uygunluk taşımayacaktır.

Danıştay'ın konuyla ilgili bir kararında (Danıştay 10. D., 1.10.2002, 2000/2114 E., 2002/3458 K., Corpus Mevzuat ve İçtihat Veri Bankası), bu unsura şu şekilde vurgu yapılmaktadır; “Bilindiği gibi, kamu hukukunda kazanılmış hak, bir hak sağlamaya elverişli düzenleyici kuralların bireylere uygulanması ile onlar için doğan öznel hakkın korunması anlamında kabul edilmektedir. Başka bir deyişle, bir hakkın yeni düzenlemeden önce yürürlükte olan kurallara göre bütün sonuçlarıyla fiilen elde edilmiş olması durumunda kişilerin kazanılmış hakları bulunmaktadır”.

Bir hakkın kazanılmış hak sayılabilmesi için gerekli ikinci unsur ise, hakkın bireysel idari işlem tesis edildiği anda geçerli olan hukuk kurallarına uygun şekilde doğmasıdır. Kişisel hak haline dönüşmeyen, belirli koşulların gerçekleşmesine bağlı olarak ileride elde edilmesi olası beklenen haklar, yani beklentiler kazanılmış hak olarak korunmaz (Altundış, 2008, s. 87. Hakkı beklentiler ile ilgili ayrıca bkz. Yılmaz, 2016, s. 514-515; Saygın, 2016, s. 211-234). Bu konuya örnek olarak özel öğrencilerin durumu verilebilir. Bir yükseköğretim kurumu mezunu veya öğrencisi olup, belirli bir konuda bilgisini artırmak isteyenler enstitü anabilim/anasanat dalı başkanlığının onayı ile lisansüstü derslere özel öğrenci olarak kabul edilebilirler. Özel öğrencilik ilgili programda doğrudan derece elde etmeye yönelik bir eğitim olmayıp süresi en fazla iki yarıyıldır. Özel öğrenci kabul koşulları üniversite senatoları tarafından belirlenir. Başvuru koşullarını taşıyan kişiler özel öğrenci olarak kabul edilir ve ilgili programda belli sayıda ders alabilirler. Özel öğrenci olarak kabul edilenler şayet lisansüstü programa kabul edilirlerse, özel öğrenci olarak aldığı ve başarılı olduğu derslerin muafiyetini talep edebilirler. Özel öğrenci olarak en fazla kaç ders alınabileceği, kaç ders için muafiyet verilebileceği üniversite senatoları tarafından belirlenebilir. Yüksek Öğretim Kurumu'nca yürürlüğe konulan çerçeve Yönetmelik m. 32'de muafiyet verilen derslerin ilgili lisansüstü eğitimde alınması gereken derslerin yüzde ellisini aşamayacağı hükme bağlanmıştır. Dolayısıyla, bu azami sınırı aşmamak üzere kaç derse muafiyet verileceği üniversiteler tarafından belirlenebilecektir. Görüldüğü gibi, muafiyet isteme hakkı, özel öğrenci olarak programa

kabul edilenler için programa kabul edilme şartına bağlı olarak ileride elde edilmesi olası beklenen bir haktır. Özel öğrenci olarak programa kabul edildiği sırada mevcut düzenleme ile aldığı derslerin dört tanesi için muafiyet talep edebilme imkanı olan bir öğrenci henüz muafiyet talebinde bulunmadan, yeni bir düzenleme ile almış olduğu derslerin en fazla iki tanesinin lisansüstü programa kabulünde muaf edileceğini öğrenirse kazanılmış hakkının ihlal edildiğini söyleyemeyecektir. Çünkü belirli koşulların gerçekleşmesine bağlı olarak ileride elde edilmesi beklenen haklar yani beklentiler kazanılmış hak olarak korunmaz.

Başka bir deyişle, bir statü içinde bulunmak kural olarak kişilere kazanılmış hak sağlamaz, ancak statüye ait genel kuralların bireylere uygulanmasıyla kazanılmış hak elde edilebilir (Karakoç, 2011, s. 1007). Kişilerin içinde buldukları statünün içeriğinin/koşullarının, o statüye girdikleri, hizmetten yararlanmaya başladıkları andaki hâlinin korunmasını istemeleri kural olarak mümkün değildir; bu bağlamda, öğrencilik statüsü devam edenler, bu statünün içeriğinin/koşullarının hiçbir zaman ve hiçbir şekilde değiştirilemeyeceğini ileri süremezler (Yılmaz, 2016, s. 516-517). Ancak, bu değişiklikler gerçekleştirilirken şüphesiz (hukuki güvenlik, kazanılmış hak ve haklı beklentiler dikkate alınarak) geçiş hükümleri konularak belirli bir esneklik sağlanabilmektedir (Yılmaz, 2016, s. 517, dn. 102). Lisansüstü Eğitim Öğretim Yönetmeliği bağlamında, eski Yönetmeliğin mevcut öğrenciler açısından kazanılmış hak oluşturmaya devam etmesi ve uygulanmaya devam olunması zorunluluğundan söz edilemeyeceği; ancak, eski Yönetmelik döneminde tamamlanan aşamalar (örneğin yüksek lisans veya doktora ders aşaması) bakımından kazanılmış hakkın gündeme gelebileceği; bu durumda, yeni Yönetmeliğin, geçmişe etkili olamayacağı ve yürürlük tarihinden önce tamamlanan aşamalara dokunulamayacağı; Yönetmeliğin geleceğe yönelik uygulanması açısından da, kademeli bir geçiş süreci öngörülerek ani etkiler ve sonuçlar doğurmasının engellenmesinin uygun olacağı ifade edilmektedir (Yılmaz, 2016, s. 522-523).

Lisans Eğitim Öğretim Yönetmeliği'nde yapılan ve mevcut öğrencilerin aleyhine olan bir değişikliğe ilişkin dava konusu olayda, Danıştay şu sonuca varmaktadır (Danıştay İDDK, 23.10.2008, 2005/1988 E., 2008/1826 K., Corpus Mevzuat ve İçtihat Veri Bankası. Aksi yönde sayılabilecek görece eski tarihli kararlar ve eleştirisi için bkz. Yılmaz, 2016, s. 519, dn. 106); "...düzenleyici işlemlerin kural olarak kazanılmış hak yaratmayacağı, kaldırılmaları ve değiştirilmelerinin her zaman olanaklı olduğu idare hukukunun bilinen ilkelerindedir. Düzenleyici işlemlerin kişilere uygulanması suretiyle bireyselleşmesi halinde kazanılmış hak yaratacakları ve bu durumda da düzenleyici işlemlerde yapılacak değişikliklerde idari istikrarın ve/veya kazanılmış hakların korunması gerekeceği hukuk devleti ilkesinin bir sonucudur. Davada kazanılmış hakların ihlali ile ilgili bir uyuşmazlık söz konusu olmadığı gibi *Fakülte 1. sınıfta tabi olunan Yönetmeliğin öğrenim tamamlanincaya kadar değiştirilemeyeceğinden bahsetmek de hukuken olanaklı değildir*. Bu itibarla, Yönetmeliğin iptali yolundaki İdare Mahkemesi kararında hukuka uyarlık görülmemiştir". Bu bağlamda, yeni Yönetmelik ile getirilen hükümler karşısında, eski Yönetmelik döneminde öğrencilik statüsüne girmiş bulunanların, lehlerine olan eski duruma (eski Yönetmeliğe), bundan sonra da tabi olma (örneğin süre sınırı olmaksızın ve ilişik kesmeye tabi olmaksızın lisansüstü öğrenimlerine devam etme) hususunda kazanılmış hakından bahsedilemez (Yılmaz, 2016, s. 517-518).

LİSANSÜSTÜ EĞİTİM VE ÖĞRETİM YÖNETMELİĞİNDE DAHA ÖNCE YAPILAN DEĞİŞİKLİK İLE İLGİLİ DANIŞTAY KARARLARI

1996 yılında yürürlüğe giren Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Yönetmeliği (RG, 1.7.1996, 22683) ile 1982 yılında yürürlüğe konulan Lisansüstü Öğretim Yönetmeliği (RG, 6.10.1982, 17830) yürürlükten kaldırılmıştır. Bugün olduğu gibi, yeni bir Yönetmelik ile önceki Yönetmelik yürürlükten kaldırıldığından, kimi yargı kararlarına da yansıyan çeşitli sorunlar yaşanmıştır. Danıştay kararına yansıyan olay, doktora öğrencilerinin yeterlik sınavına girmeden önce merkezi bir yabancı dil sınavına tabi tutulmalarını öngören yeni kuralın, henüz yeterlik sınavına girmemiş halihazırdaki doktora öğrencilerine uygulanıp uygulanmayacağıyla ilgilidir.

Doktora programı öğrencisi olan davacı, doktora başvurduğu sırada yürürlükte olan Yönetmelik hükümleri uyarınca yabancı dil sınavına girip başarılı olduğu, yeni Yönetmelikte düzenlenen doktora yeterlik sınavı öncesi Kamu Personeli Yabancı Dil Sınavı'nda başarılı olma koşulunun kendisine uygulanmasının kazanılmış hak ve idari istikrar ilkesi ile bağdaşmadığını öne sürerek aleyhe düzenleme öngören kuralın iptalini talep etmiştir.

Danıştay kararında (Danıştay 8. D., 17.6.1997, 1996/3847 E., 1997/2153 K., Corpus Mevzuat ve İçtihat Veri Bankası) hukuki sorun ile ilgili şu tespitler yapılmaktadır; "Yürürlükten kaldırılan yönetmelikte yüksek lisans öğrenimi sonunda doktora giriş sınavına girilmekte, bu sınavın ilk aşamasını da yabancı dil sınavı oluşturmakta ve anılan yabancı dil sınavı adayın bilim alanı ile ilgili 200 kelimelik bir çeviri yaptırılmak suretiyle yapılmakta, daha sonra girilen bilim sınavında da başarılı olunması halinde doktora öğrenciliği başlamakta, derslerin başarılmaması halinde de yabancı dili içermeyen yeterlik sınavı yapıp, bundan da başarılı olduğu takdirde aday tez hazırlığı ve savunması sonunda doktora diploması almaya hak kazanmakta idi. Yeni yönetmelikle sistem değişikliğine gidildiği, doktoranın verilmesinde başka ülkelerde uygulanan sistemin getirildiği ve bu bağlamda yüksek lisans eğitiminin tezli ve tezsiz olarak ikiye ayrıldığı, bundan sonra başlayan doktora programının yeterlik sınavı aşamasında bu sınava girebilmek için (md.21) Kamu Personeli Yabancı Dil Bilgisi Seviye Tesbit Sınavında yüz üzerinden en az altmış puan almak koşulu getirildiği ve iptali istenilen 32. ve geçici 2. madde ile de bu koşulun lisansüstü programlarına 1996/1997 Öğretim Yılından önce başlamış öğrencilere de teşmil edildiği anlaşılmaktadır". Bu tespitin ardından Danıştay kararında şu sonuca varılmaktadır; "Soyut ve genel hukuki durumların (hukuki statülerin) en önemli özelliği bunların daima değişebilmesi ve bu değişikliğin de herkese karşı geçerli olmasıdır. Objektif hukuk dünyasında meydana gelen ve hukuki statüde değişiklik yapan bu düzenlemelerin eski düzenleme uyarınca statü kazanmış ve statüsü devam eden bireyleri de kapsayacağı açıktır... Dava konusu olayda; eski yönetmelik hükümleri uyarınca doktora programına kayıt yaptırmış ve henüz doktora yeterlik sınavını vermemiş öğrencilerin devam eden öğrencilik statüsü nedeniyle bu statüde meydana gelen değişikliğe, yani getirilen yabancı dil sınav şartına (KPYDS) tabi olmaları açıktır. Yeni düzenleme ile KPYDS'da başarılı olunması halinde doktora yeterlilik sınavına girilebileceği koşulu getirilmiş olduğundan eski yönetmelik uyarınca kayıt yaptıran ve öğrenciliği devam eden doktora yeterlilik sınavını vermemiş öğrencilerin kazanılmış haklarından da söz edilemez." Görüldüğü gibi Danıştay kararında, Lisansüstü Eğitim Öğretim Yönetmeliği değişikliği ile yeterlilik sınavına girebilmek için KPDS sınavından en az 60 puan almak koşulunun eski öğrencilere uygulanamayacağı iddiası haksız bulunmakta, bu değişikliğin henüz doktora yeterlilik sınavına girmemiş eski öğrencilere de uygulanabileceği

hüküm altına alınmaktadır. Kararın gerekçesinde; kamu idarelerinin genel ve soyut nitelikte düzenleyici işlemleri (kural tasarruflar), yine genel düzenleyici işlemlerle değiştirebileceği veya kaldıracabileceği, objektif hukuk dünyasında meydana gelecek bu değişikliğin, daha önceki düzenleyici işlemlerin doğurmuş olduğu objektif ve genel hukuki durumlara da tesir edeceği ve mevcut durumlara da uygulanacağını açık olduğu, idarenin yasa ve ilgili yönetmeliklerin verdiği yetkiye dayanarak, eğitim-öğretim ve sınav sisteminde eğitimin kalitesini ve verimini artırmak amacıyla her zaman düzenleme yapabileceği, bu düzenlemelerin tüm öğrencileri kapsayacağı ve uygulanmasına engel bir durum yoksa hemen uygulamaya geçirilebileceği ifade edilmektedir.

Yönetmelik değişikliğinin, bu değişiklikten önce okula kayıt yaptırmış öğrencilere uygulanıp uygulanmayacağına ilişkin bir başka uyuşmazlıkta ise, Danıştay 8. Dairesi (Danıştay 8. D., 8.12.1998, 1997/4157 E., 1998/4127 K., Corpus Mevzuat ve İctihat Veri Bankası), yönetmelik değişikliği ile getirilen yeni sistemin, bu uygulamaya geçmeden önce okula kaydını yaptırmış öğrencilere de uygulanacağını hükme bağlanmıştır. Kararın gerekçesinde; soyut ve genel hukuki durumların (hukuki statülerin) en önemli özelliğinin bunların daima değişebilmesi ve değişikliğin de herkese karşı etki göstermesi olduğu belirtilmekte, objektif hukuk dünyasında meydana gelen ve hukuki statüde değişiklik yapan düzenlemelerin eski düzenleme uyarınca statü kazanan ve statüsü halen devam eden bireyleri de kapsayacağını açık olduğu vurgulanmaktadır.

LİSANSÜSTÜ EĞİTİM VE ÖĞRETİM YÖNETMELİĞİ'NİN YÜRÜRLÜĞE GİRMESİ VE GEÇİŞ HÜKÜMLERİ

Yürürlük Tarihi

Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Yönetmeliği'nin yürürlüğünü düzenleyen 37. maddesinde "Bu Yönetmelik yayımı tarihinde yürürlüğe girer" hükmü bulunmaktadır. Bu nedenle adı geçen Yönetmelik Resmi Gazete'de yayım tarihi olan 20.4.2016 tarihinde yürürlüğe girmiş bulunmaktadır.

Yukarıda yaptığımız açıklamalardan da anlaşılacağı üzere, Yönetmelik kural olarak 20.4.2016 tarihinden ileriye doğru uygulanacak olup, yürürlüğe girdiği tarihten önce tamamlanmış işlemler geçerliliğini koruyacaktır. Ancak, belirli bir statü içerisinde (örneğin öğrencilik statüsü) bulunan kişiler açısından (tamamlanmış ve kazanılmış hak niteliğine ulaşmış işlemler hariç) kural olarak Yönetmelik derhal yürürlüğe girecektir. Yönetmeliğin bu şekilde derhal yürürlüğe girecek hükümlerinin olası sakıncaları geçiş hükümleri ile giderilmeye çalışılmaktadır. Aşağıda bu geçiş hükümlerine değinilecektir.

Geçiş Hükümleri

Genel Olarak

Yönetmeliğin geçiş hükümleri geçici madde 1'de yer almaktadır. Anılan hüküm şu şekildedir;

"(1) Bu Yönetmelikle getirilmiş hükümlerin uygulaması ve belirlenmiş süreler yönetmeliğin yürürlüğe girdiği tarihinden itibaren başlar.

(2) Bu Yönetmeliğin yayımı tarihinden önce aynı anda birden fazla lisansüstü programa kayıtlı olan öğrenciler hakkında 35 inci maddenin altıncı fıkrası uygulanmaz.

(3) 6/2/2013 tarihinden önce tezsiz yüksek lisans programlarına kayıtlı olan veya mezun olan öğrenciler doktora programlarına başvurabilir”.

Aşağıda sırasıyla her bir fıkrada yer alan geçiş hükmü ayrı ayrı incelenecektir.

Yönetmelikte Yer Alan Sürelere İlişkin Geçiş Hükümü

Yönetmeliğin “geçiş hükümleri” kenar başlıklı geçici 1. maddesinin 1. fıkrasında “yönetmelikle getirilmiş hükümlerin uygulanması ve belirlenmiş süreler”in Yönetmeliğin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren (yani 20.4.2016 itibariyle) başlayacağı hüküm altına alınmıştır. Geçiş hükmünde iki durumdan söz edilmektedir: birincisi Yönetmelikle getirilen hükümlerin uygulanması, ikincisi ise Yönetmelikte belirlenen sürelerin başlamasıdır.

Yönetmelik ile getirilen hükümlerin uygulanmasının, Yönetmeliğin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren başlaması, Yönetmeliğin 20.4.2016 tarihinden sonrası için “derhâl” uygulanma zorunluluğuna işaret etmekte olup, Yönetmelikle belirlenen sürelerin 20.4.2016 tarihinden itibaren başlaması, Yönetmeliğin öngördüğü sürelerin, bu tarihten itibaren hesaplanacağını başka bir anlatımla mevcut öğrenciler açısından bir geçiş hükmü konulduğunu ortaya koymaktadır (Yılmaz, 2016, s. 529-530). Anılan hüküm bir bütün olarak değerlendirildiğinde, Yönetmelik ile belirlenen sürelerin, Yönetmeliğin yürürlüğe girdiği tarihten (20.4.2016) itibaren işlemeye başlayacağı; Yönetmelik ile getirilen diğer hükümlerin ise (bu süreler dikkate alınmak ve geçmişte tamamlanmış işlemlere teşmil edilmemek koşuluyla) derhal uygulanacağı belirtilebilir (Yılmaz, 2016, s. 530). Başka bir deyişle, öncelikle Yönetmeliğin yürürlük tarihinden itibaren derhal uygulanacağı genel kural olarak öngörülmüş; ancak, Yönetmelik ile getirilen ve “ilişik kesme” sonucunu da doğurabilen yükümlülüklerin geçmişe değil, geleceğe etkili biçimde uygulanmasını temin bakımından, bir anlamda mevcut öğrencilerin önceki ihmalkârlık ve başarısızlıklarının dikkate alınmayacağı ilke olarak kabul edilmiştir (Yılmaz, 2016, s. 530). Bu bağlamda, örneğin, yeni Yönetmeliğin yürürlüğe girmesinden evvel ders aşamasını tamamlamış bulunan bir öğrenciye, yeni Yönetmelik ile getirilmiş olan “*Bilimsel araştırma teknikleri ile araştırma ve yayın etiği konularını içeren en az bir dersin lisansüstü eğitim sırasında verilmesi zorunludur*” şeklindeki m. 34/5 hükmü uyarınca açılacak dersi alma yükümlülüğü uygulanmamalıdır (Yılmaz, 2016, s. 542, dn. 142). Yeterlik sınavında iki kez başarısız olan doktora öğrencisinin ilişkisinin kesileceğine dair Yönetmelik hükmünün de (m. 19/5), Yönetmeliğin yürürlük tarihinden itibaren uygulanacağı ve bu tarihten önce yeterlik sınavından başarısız olanların bu durumunun dikkate alınmayacağı; aynı şekilde, tez önerisi ikinci kez reddedilen doktora öğrencisinin ilişkisinin kesileceğine ilişkin Yönetmelik hükmü (m.21/3) ile tez izleme komitesi tarafından üst üste iki kez veya aralıklı olarak üç kez başarısız bulunan doktora öğrencisinin ilişkisinin kesileceğine ilişkin Yönetmelik hükmünün (m.21/4) de, belirtilen biçimde uygulanması gerektiği vurgulanmaktadır (Yılmaz, 2016, s. 530).

Yönetmelikte belirlenen sürelerin, Yönetmeliğin yürürlük tarihinden itibaren başlayacağını öngörülmesiyle, mevcut öğrenciler açısından, önceki başarı durumlarına bakmadan öğrenim süreçleri açısından, yeni bir dönem başlatılmakta ve böylece Yönetmelikle getirilen (ilişik kesme sonucuna bağlananlar da dâhil) tüm sürelerin Yönetmeliğin yürürlük

tarihinden itibaren işlemeye başlayacağı ve önceki sürelerin/öğrenim sürelerinin hesaba katılmayacağı yeni bir sayfa açılmaktadır (Yılmaz, 2016, s. 531-532).

Yukarıda değinilen ilkeler ışığında, Yönetmeliğin yürürlüğe girdiği anda tezli yüksek lisans, doktora veya sanatta yeterlik programına kayıtlı öğrencilere bulunduğu aşama (ders, yeterlik, tez) dikkate alınmaksızın yüksek lisans öğrencileri için 6 yarıyıl, doktora ve sanatta yeterlik öğrencileri için ise 12 yarıyıl (lisans derecesi ile kabul edilenler için 14 yarıyıl) süre tanınmakta olup, bu azami süre içerisinde ders aşamasının bu aşama için öngörülen 4 yarıyıl (lisans derecesi ile doktora kabul edilenler için 6 yarıyıl) içerisinde tamamlanması gerekmektedir, aksi takdirde öğrencinin ilişiği kesilecektir (Çeşitli olasılıklar ve görüş önerileri için bkz. Yılmaz, 2016, s. 532 vd.). Benzer şekilde, tezsiz yüksek lisans öğrencileri için 3 yarıyıl ve bilimsel hazırlık öğrencileri için 2 yarıyıllık azami sürenin hesabında da önceki süreler dikkate alınmayacaktır. Ancak, Yönetmeliği, içinde bulunulan yarıyıla (2015-2016 bahar yarıyılına) uygulamak yani Yönetmeliğin yeniden işlemeye başlayacağını öngördüğü süreleri bu yarıyılın başından itibaren hesaplamak, aslında bir tür "geriye yürütme" anlamına geleceğinden; Yönetmeliğin yürürlüğe girdiği 2015-2016 bahar yarıyılına, sürelerin başlaması ve uygulama açısından hesaba katmamak en uygun çözüm yoludur (Yılmaz, 2016, s. 544).

Azami öğrenim sürelerine ilişkin bir değerlendirmede, 50/d'li araştırma görevlileri açısından yapılmalıdır. Zira, YÖK Yürütme Kurulu'nun 7.3.2017 tarihli kararında (<http://www.akademikadro.net/uzatmali-lisansustu-ogrenciler-arastirma-gorevlisi-kadrosuna-basvuramayacak-24778.html>, erişim: 30.3.2017) özetle; Yönetmeliğin yeniden işlemeye başlayacağını öngördüğü sürelerin 50/d'li araştırma görevlilerinin görev sürelerinin uzamasını sağlamayacağı, bu statüdeki araştırma görevlilerinin azami öğrenim sürelerini doldurmaları durumunda kadroları ile ilişkilerinin kesilmesi gerektiği belirtilmektedir. Başka bir deyişle, anılan kararda, Yönetmeliğin yeniden başlayacağını öngördüğü öğrenim sürelerinin yalnızca öğrencilik statüsünü devam ettirdiği, araştırma görevliliği statüsünün sona erdirilmesini engellemeyeceği vurgulanmaktadır. Böylece, Yönetmeliğin yürürlüğe girdiği anda, 2 yılı doldurmuş olan bir yüksek lisans öğrencisi için, öğrencilik statüsü açısından azami öğrenim süresi yeniden başlayacak, ancak araştırma görevliliği statüsü için böyle bir sonuç doğmayacaktır. Acaba, yasal düzenleme bu sonuca varılmasını desteklemekte midir? 2547 sayılı Kanunun azami öğrenim süresini düzenleyen 44. maddesinde 2011 yılında yapılan değişiklikle, lisansüstü öğrenciler için azami öğrenim süreleri belirlenmiş ve bu süreleri tamamlayan öğrencilerin kademeli olarak arttırılan harçları ödeyerek öğrenimlerine devam edebilecekleri düzenlemesi getirilmişti. Buna göre; bir yüksek lisans öğrencisi kayıtlı olduğu programı azami süre olarak öngörülen 3 yıl, doktora öğrencisi ise 6 yıl içinde tamamlayamamış ise, kademeli olarak arttırılmış öğrenci katkı paylarını ödeyerek ömür boyu öğrencilik statüsüne sahip olabilecekti. 2547 sayılı Kanunun 44. maddesinde, azami öğrenim süresi olarak öngörülen yüksek lisans için 3 yıl, doktora için 6 yıllık sürenin tamamlanmasından sonra, öğrenime devam edilmesinin yalnızca ders ve sınavlara katılma ile tez hazırlama hakkı tanıdığı, bunların dışında diğer öğrencilik haklarından ise yararlanılamayacağı açıkça hükme bağlanmıştı. 2547 sayılı Kanunun 44. maddesinde 2014 yılında yapılan değişiklikle ise, bu kurallar yürürlükten kaldırılmış ve lisansüstü eğitimde öğrenim sürelerinin Yönetmelik ile düzenleneceği hükme bağlanmıştır. Yukarıda da değinildiği gibi, Yönetmelikte azami öğrenim süreleri belirlendikten sonra, bu sürelerin Yönetmeliğin yürürlüğe girdiği tarihte yeniden işleyeceği kuralına yer verilmiştir. Bu düzenleme karşısında, ne Yönetmelikte ne de 2547 sayılı Kanun'da yeniden başlatılan bu

sürelerin dikkate alınmayacağı durumlar açıkça belirlenmemiş iken, YÖK Yürütme Kurulu kararı ya da başka bir deyişle idari bir karar ile belirlenmesi kanımızca hukuki dayanaktan yoksundur. Kısaca azami sürelerle ilişkin olarak yasal mevzuatta yer alan hükümlerin, hangi durumlarda uygulanmayacağına ilişkin tespitinin de yasal mevzuatla yapılması zorunludur.

Aynı Anda Birden Fazla Lisansüstü Programa Kayıt

Yönetmeliğin “diğer hükümler” kenar başlıklı 35. maddesinin 6. fıkrasına göre; “Tezsiz yüksek lisans programları hariç, aynı anda birden fazla lisansüstü programa kayıt yaptırılamaz ve devam edilemez”. Ancak Yönetmeliğin geçici 1. maddesinin 2. fıkrasında ise; bu Yönetmeliğin yayımı tarihinden önce aynı anda birden fazla lisansüstü programa kayıtlı olan öğrenciler hakkında 35. maddenin 6. fıkrasının uygulanmayacağı hükmüne yer verilmektedir. Böylece, Yönetmeliğin yayımı tarihinde birden fazla lisansüstü programa kayıtlı öğrenciler bakımından bir geçiş hükmü öngörülerek, kayıtlı oldukları programlara, Yönetmeliğin diğer kuralları çerçevesinde devam edebilmeleri sağlanmıştır.

Tezsiz Yüksek Lisans Öğrencilerinin Doktora Programlarına Başvuru Hakkı

Doktora programlarına başvuru koşullarını düzenleyen Yönetmeliğin 16. maddesinde, tezli yüksek lisans diploması ile yapılacak başvurular ile lisans diploması ile yapılacak başvuruların koşulları ayrı ayrı belirlenmiştir. Örneğin; tezli yüksek lisans derecesi ile başvuruda ALES sınavından asgari 55 puan gerekli iken, lisans derecesi ile yapılan başvuruda asgari 80 puan gerekmektedir (Yönetmelik, m. 16/1).

Yönetmeliğin geçici 1. maddesinin son fıkrasında, 6.2.2013 tarihinden önce tezsiz yüksek lisans programlarına kayıtlı olan veya mezun olan öğrencilerin doktora programlarına başvurabilecekleri hüküm altına alınmıştır. Böylece, doktora programına başvurabilmek için gerekli olan “tezli yüksek lisans diplomasına sahip olma” koşulunun, geçiş hükmünde belirtilen tarihten (6.2.2013) önce kaydolan veya mezun olan tezsiz yüksek lisans öğrencileri açısından uygulanmayacağı açıklığa kavuşturulmuştur (Yılmaz, 2016, s. 527-528). Başka bir anlatımla belirtilen tarihten önce tezsiz yüksek lisans programına kaydolmuş veya mezun olmuş öğrenciler tezli yüksek lisans programı öğrencileri ile aynı koşullarda doktora programlarına başvurabileceklerdir. 6.2.2013 tarihinden sonra tezsiz yüksek lisans programlarına kayıt yaptıran öğrenciler ise, bu diploma ile tezli yüksek lisans programı mezunları ile aynı koşullarda doktora programına başvuramayacak, ancak lisans diploması ile bütünlük doktora programlarına başvurabileceklerdir.

SONUÇ

Hukuk kurallarında zamanla ortaya çıkan ihtiyaçlara uygun değişiklikler yapılması şüphesiz hukukun doğasına uygundur. Bu çerçevede, kamu idareleri de kendi görev alanlarını ilgilendiren konularda değişiklikler yapabilirler. Ancak, burada önemli olan yeni düzenlemelerin kimlere uygulanacağı, uygulamanın yürürlük tarihinin ne olacağı ve yeni düzenlemeden önce belirli bir statüyü kazanmış kişilere etkisinin ne olacağıdır. Hukuk kurallarındaki değişikliklerin geleceğe dönük uygulanması temel bir ilkedir. Yani, yeni düzenleme yürürlüğe girdiği tarihten ileriye etkili olacak şekilde uygulanmalıdır. Hukuk kuralında değişiklik yapıldığı tarihten önce gerçekleşmiş ve tamamlanmış işlemlere yeni kuralın uygulanması hukuk güvenliğini zedeler. Ancak, eski kural yürürlükteyken başlamış fakat henüz tamamlanmamış işlemlere yeni kuralın uygulanması hukuken olanaklıdır.

Hukuk kurallarında değişiklik yapılırken, yeni hükmün uygulanmasında kazanılmış haklara zarar vermektan kaçınılmalıdır. Belirli koşulların gerçekleşmesine bağlı olarak ileride elde edilmesi olası beklenen haklar, yani beklentiler kazanılmış hak olarak korunmaz. Derhal yürürlüğe girecek hükümlerinin olası sakıncaları geçiş hükümleri ile giderilmeye çalışılmalıdır.

KAYNAKÇA

- Altundiş, M. (2008). Hukuki Güvenlik İlkesi, Yasama Dergisi, 10, 60-94.
- Aygün Eşitli, E. (2013). Suçların ve Cezaların Kanuniliği İlkesi, Türkiye Barolar Birliği Dergisi, 104, s. 225-246.
- Babayiğit, M. (2016). Türk Hukukunda Anayasa Mahkemesi Kararlarının Geriye Yürümezliği Sorunu, Türkiye Barolar Birliği Dergisi, 124, s. 183-220.
- Çoban Atik, A. (2013). İdare Hukukunda Kazanılmış Hak İlkesi, Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 21 (1), 11-53.
- Gözler, K. & Kaplan, G. (2011). İdare Hukukuna Giriş, Bursa: Ekin Yayınevi.
- Kaplan, G. (2008). İdari Yargılama Hukukunda Usulü Kazanılmış Hak, Türkiye Barolar Birliği Dergisi, 76, 231-287.
- Karakoç, D. (2011). 2547 Sayılı Yükseköğretim Kanununun Yargı Kararlarına Yansıyan Geçici Maddelerinin Kazanılmış Hak Açısından İncelenmesi, İÜHFİM, 69 (1-2), 1003-1018.
- Öztürk, İ. (2008). İdari Yargıda Temyiz İncelemesinin Usulî Kazanılmış Haklar Açısından Sınırlanması, Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 12 (1-2), 1027-1043.
- Saygın, E. (2016). Haklı Beklentilerin Korunması İlkesine Yönelik Türk ve İngiliz İdare Hukuku Yaklaşımı Üzerine Karşılaştırmalı Bir Analiz, Türkiye Barolar Birliği Dergisi, 126, 211-234.
- Sözer, A. N. (2013). Kanunların Önceye Etki Yasağı: Sosyal Sigortalar Hukuku Bakımından Bir Değerlendirme, Yaşar Üniversitesi E-Dergisi, 8 (Özel Sayı), s. 2477-2534.
- Yayla, Y. (2010). İdare Hukuku, İstanbul: Beta Yayınevi.
- Yılmaz, S. (2016). Yeni "Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Yönetmeliği"nin Öngördüğü Sistem ve Geçiş Esasları, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 65 (2), 473-569.